

ELSZÁMOLÁS SORÁN ALKALMAZOTT SZÁMÍTÁSI ELJÁRÁS, PARAMÉTEREK

A fogyasztó által az elszámolási időszakban vételezett üzemi állapotú gázmennyiség térfogatmérése gázmérővel történik. Elszámoláskor az üzemi állapotú gázmennyiséget úgynevezett gáztechnikai normál állapotra kell átszámítani.

Az átszámítás alapvetően a gázhőmérséklet és a gáz abszolút nyomása szerinti korrekcióból áll.

A 10 kPa-nál nagyobb nyomáson üzemelő gázmérő esetében az átszámítást ki kell egészíteni a szuperkompresszibilitási tényező figyelembevételével. E tényező modellezi az ideális és a valóságos gáz közötti különbséget. A számítás az AGA-8 szabvány szerint történik, amely figyelembe veszi a gáznyomást, a gázhőmérsékletet, a relatív sűrűséget, és a gáz összetételét is. (Háztartási fogyasztóknál a szuperkompresszibilitási tényező értéke $K = 1$).

AZ ÁTSZÁMÍTÁS ELVE:

A vonatkozó árrendelkezés szerint a fogyasztás elszámolására meghatározott állapotú (101,325 kPa nyomású és 288,15 K hőmérsékletű) száraz gázmennyiség értendő. A mindenkorai tényleges üzemi paraméterekről („p” és „T”) a fenti gáztechnikai normál állapotra történő átszámítás a tényleges gázminőségi adatokkal az Országos Mérésügyi Hivatal K-90/1992. számú állásfoglalása alapján a következő:

$$V_{gn} = V_{\ddot{u}} \cdot \frac{T_{gn}}{P_{gn}} \cdot \frac{p_{\ddot{u}}}{T_{\ddot{u}}} \cdot \frac{1}{K} = V_{\ddot{u}} \cdot \frac{288,15}{101,325} \cdot \frac{p_b + p}{273,15 + t_{\ddot{u}}} \cdot \frac{1}{K}$$

ahol:

V_{gn} = a gáztechnikai normál állapotra átszámított gázmennyiség (m^3)

$V_{\ddot{u}}$ = a gázmérő által mért üzemi állapotú gázmennyiség (m^3)

$p_{\ddot{u}} = p_b + p$ = az üzemi állapotú gáz abszolút nyomása (kPa)

ahol:

p_b = a mérési, elszámolási időszakban a fogyasztási helyre vonatkoztatott barometrikus (légköri) nyomásadatok átlaga (kPa)

p = a mérési helyen (a gázmérőben) lévő gáz túlnyomása – az üzemeltetési túlnyomás - (kPa)

p_{gn} = a gáztechnikai normál állapotú gáz nyomása = 101,325 (kPa)

T_{gn} = a gáztechnikai normál állapotú gáz hőmérséklete = 288,15 K azaz (15 °C)

$T_{\dot{u}}$ = 273,15 + $t_{\dot{u}}$ = az üzemi állapotú gáz hőmérséklete (K)

ahol:

$t_{\dot{u}}$ = az üzemi állapotú gáz hőmérséklete (°C)

K = kompresszibilitási tényező $K = \frac{Z_{(p,T)}}{Z_{(p_{gn}, T_{gn})}}$

ahol:

$Z_{(p, T)}$ = a gáz eltérési tényezője üzemi nyomáson és hőmérsékleten

$Z_{(p_{gn}, T_{gn})}$ a gáz eltérési tényezője gáztechnikai normál állapotban

A „K” tényező számítása az OMH által elfogadott AGA 8 szabványnak megfelelően történik.

A vételezett földgáz gáztechnikai normál állapotú mennyiségének kiszámítása a fent részletezett képlet szerint történik, melyhez az alapadatokat a következők szerint határozzuk meg.

A NYOMÁS- ÉS HŐMÉRSÉKLETKORREKCIÓHOZ SZÜKSÉGES ALAPADATOK MEGHATÁROZÁSA

Nyomáskorrekció:

A nyomáskorrekció kiindulási alapja az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) (vagy a Részvénytársaság) hiteles mérőeszközével mért az adott körzetre jellemző, az elszámolási időszakra érvényes átlagos barometrikus nyomás, amihez hozzáadódik az üzemeltetési túlnyomás.

Barometrikus (légköri) nyomás:

Az alkalmazott barometrikus nyomás átlagértékekre a fogyasztási hely földrajzi – tengerszint feletti – magassága az irányadó.

Működési területünkön a földgázzal ellátott települések lakott belterületére vonatkozó tengerszint feletti magassági adatokat az illetékes Földhivatalok szolgáltatták.

Az OMSZ a szolgáltatási területünkön lévő meteorológiai mérőállomásokon méri a mindenkori barometrikus nyomást és az átlagértékeket rendszeresen közli társaságunkkal.

A mindenkori barometrikus nyomás átlagértékeket, meteorológiai mérőállomásonként, a meghatározott tengerszint feletti magassági szintekre, az előírt gyakorisággal az OMSZ - az erre vonatkozó szerződés szerint - megküldi a Részvénytársaságnak.

A szolgáltatási területünkön elhelyezkedő települések meteorológiai mérőállomásokhoz történő besorolását a földrajzi, meteorológiai állapotok alapján az OMSZ elvégezte.

Az adott település lakott belterületének átlagos tengerszint feletti magasságára vonatkozó – az elszámolás időszakára érvényes – barometrikus nyomás értéket, az OMSZ adataiból, lineáris interpolációval a számlázási programunk automatikusan meghatározza. Az így kiszámított barometrikus nyomásérték vonatkozik az adott település gázfogyasztóira.

Üzemeltetési túlnyomás a lakossági és nem lakossági fogyasztóknál kisnyomás esetén:

Egyedi nyomásszabályozóval el nem látott gázmérőknél a Részvénytársaság - elsősorban műszaki megoldásokkal – garantálja a közüzemi szerződésben meghatározott szolgáltatási (üzemeltetési) túlnyomás értékét.

Egyedi nyomásszabályozóval felszerelt gázmérőknél 1996. október 1. után – mind új, mind javított szabályozó esetén – csak akkreditált laboratóriumban kalibrált, vagy minőségbiztosítási rendszer működtetésére tanúsított gyártó műbizonylatával rendelkező nyomásszabályozók használhatók, ahol a beállított kimenő nyomás megegyezik az üzemeltetési túlnyomással.

Üzemeltetési túlnyomás a nem lakossági fogyasztóknál, kisnyomásnál nagyobb nyomás esetén:

A számítás alapján történő elszámolás esetén a fogyasztó köteles a pontos gáz mennyiség méréshez, illetve átszámításhoz szükséges gáznyomást mérő és regisztráló műszereket folyamatosan üzemeltetni és az OMH előírásai szerint hitelesíttetni, vagy kalibráltatni.

Amennyiben a fogyasztó nem tudja biztosítani a fenti műszer folyamatos üzemeltetését és előírás szerinti hitelesíttetését, kalibráltatását, akkor elfogadja a fogyasztót ellátó elosztórendszer indító pontjánál lévő települési fogadó állomáson vagy az átadó állomáson üzemeltetett kalibrált műszer gáznyomás adatait, napi átlagait, illetve a gáztechnikai normál állapotra történő átszámítást.

Hőmérséklet korrekció:

Hőmérséklet korrekció a lakossági fogyasztóknál:

Lakossági fogyasztóknál hőmérséklet korrekció csak a kültéri elhelyezésű beépített hőmérséklet korrektorral szerelt gázmérő esetén valósul meg.

Hőmérséklet korrekció a nem lakossági fogyasztóknál:

A számítás alapján történő elszámolás esetén a fogyasztó köteles a pontos gázmennyiség méréshez, illetve átszámításhoz szükséges gázhőmérsékletet mérő és regisztráló műszereket folyamatosan üzemeltetni és az OMH előírásai szerint hitelesíttetni, vagy kalibráltatni.

Amennyiben a fogyasztó nem tudja biztosítani a fenti műszer folyamatos üzemeltetését és előírás szerinti hitelesíttetését, kalibráltatását, akkor elismeri a gázhőmérséklet következők szerinti meghatározását:

A gázelosztó hálózatok fektetési (szerelési) mélysége a terepszint alatt átlagosan egy méter. A fogyasztóhoz érkező földgáz hőmérséklete gyakorlatilag megegyezik a egy méter mélységben mérhető mindenkori talajhőmérséklettel.

Egyéb rendelkezés hiányában a Fogyasztó és Részvénytársaságunk elfogadja az Országos Meteorológiai Szolgálat mérési adatain alapuló talajhőmérsékleti adatokat az alábbiak szerint:

Téli időszakban (okt. 1.-től márc. 31-ig) a talajhőmérséklet 1m mélységben $7,7^{\circ}\text{C}$

Nyári időszakban (ápr. 1.-től szept. 30-ig) a talajhőmérséklet 1m mélységben $16,6^{\circ}\text{C}$